

GLAGOLJSKA KANONSKA TABLICA IZ 1637.

Prilog bibliografiji Levakovićevih djela

Tomislav MRKONJIĆ, Zagreb

Rad na pripremanju izložbe *Tre alfabeti per gli Slavi* (Vatikanska Ap. knjižnica, »Salone Sistino«, X. 1985. – V. 1986), bio je prilika da se upoznamo i s nekim novim, dosad nepoznatim djelima. To je slučaj i s glagoljskim kanonskim tablicama koje je g. 1637 u »Propagandinoj« tiskari dao otisnuti »začetnik rusko-slavenske škole među hrvatskim glagoljašima« O. Rafael Levaković. Budući da se te tablice ne susreću u popisima njegovih djela, ovim želimo na njih upozoriti i potaknuti traženje možda sačuvanih i drugih primjeraka ili drugih sličnih izdanja.*

Levaković je tablice posvetio senjskomu biskupu Ivanu Krstitelju Agatiću. Ta dva imena, uz datum tiskanja, povod su da se najprije zadržimo na nekim povijesnim činjenicama da bismo na kraju predstavili same tablice.

Povijesni okvir

Rafael Levaković (Jastrebarsko oko 1589. – Zadar 1649)¹ nastavio je i zapravo prvi u većem i organiziranom pothvatu ostvario težnje da se obnovi hrvatska glagoljska liturgijska knjiga nakon posljednjeg djela te vrste u hrvatskoj redakciji, Brozićeva glagoljskog brevijara (1561) i liturgijske reforme nakon Tridentinskog koncila. Zamisao Grgura XIII o obnovi tiska i za Hrvate počeli su ostvarivati, kao urednici i prevodioci, Aleksandar Komulović i Šimun Budinić. Taj za Slavene veliki izdavački pothvat Grgura XIII sasvim je oslabio sa sljedećim papom, Sikstom V (1585-1590), koji se dao na opremanje armade radi oslobođenja jadranskih oba-

*Ovaj prikaz Levakovićevih tablica napisan je na poticaj dr. Anice Nazor i po uzoru na prikaz Juranićevih kanonskih tablica A. Kruminga, *Малоизвестное издание Антония Юранича: Канонические таблицы 1764 г.* Slovo 35 (1985), 135-146.

¹Za stariju literaturu o Levakoviću i samu bibliografiju usp. B. Pan džić, *Frarijo Glavinić i Rafael Levaković u razvoju hrvatske pismenosti*, Nova et vetera 1/2 (Sarajevo 1978) 84-112.

la od Turaka.² Nastavak izdavačke djelatnosti u Rimu za Hrvate nije imao većega značenja sve do pojave Kongregacije za širenje vjere (1622) koja uspostavlja novu višejezičnu tiskaru i od 1627. sve do našeg stoljeća tiska niz djela pretežno liturgijske i pastoralne naravi.³

Usporedo s navedenim pothvatima rimskih papa, tiskanje novih knjiga požurivali su i hrvatski biskupi i drugi crkveni poglavari, upozoravajući na nedostatak za svećenike neophodnih misala i brevijara. Osobita zasluga za to pripada Franji Glaviniću (Kanfanar 1585. – Trsat 1652)⁴ i senjskomu biskupu Ivanu Krstitelju Agatiću (Rijeka 1570. – Rijeka 1640).

Između ove dvojice zanimljivo je uočiti i neke druge sličnosti. I jedan i drugi bili su provincijali u redovničkim provincijama koje su imale i nekih teritorijalnih sličnosti. Glavinić je bio franjevac opservant, »Čina Manših brat obluževajućih, Deržave Bosne Hervatske«, kako se sam potpisivao; u svibnju 1619. izabran je po treći put provincijalom svoje bosansko-hrvatske provincije koja je imala sjedište ili u Ljubljani ili na Rijeci.⁵ Agatić je također prije imenovanja senjskim biskupom vršio službu provincijala u »Štajerskoj i Kranjskoj« provinciji Augustinskog Reda.⁶ Kao biskup, 1620. sazvaio je biskupsku sinodu u Bribiru na kojoj je zaključeno i to da se tiskaju glagoljske liturgijske knjige. Glavinić je dobio zadatak da preuzme slova tübingenške protestantske tiskare, koja su se nalazila u Grazu i, kao što je poznato, da osnuje vlastitu tiskaru na Rijeci. Neslaganje Rima i kasnije same

²O toj problematici usp. V. Peri, *Caratteri e libri delle tipografie promosse a Roma dai papi per le lingue slave tra il XVI e il XVII secolo*, u katalogu izložbe TAS (= Tre alfabeti per gli Slavi), BAV (= Biblioteca Apostolica Vaticana), Roma 1985, str. 97–124. Za neke od tiskanih djela iz tog razdoblja vidi u istom katalogu brojeve izložaka 136A i sljedeće.

³Dosad vjerojatno najcjelovitiji popis »Propagandinih« tiskanih djela za Slavene do 1791. (tj. »Libro antico«), nalazi se u TAS br. 105–133.

⁴Za literaturu o Glaviniću usp. *nav. čl.* B. Pandžića.

⁵*Isto*, bilj. 1: »Naziv provincije Bosne Hrvatske potječe od god. 1514, kada je bosanska franjevačka vikarija bila razdijeljena na Bosnu Srebreničku, za samostane pod Turcima, i na Bosnu Hrvatsku, za samostane izvan Otomanskog carstva. Provincija Bosne Hrvatske god. 1688. uzela je ime Hrvatske Kranjske (Croatiae Carnioliae) i tako se uglavnom zvala do god. 1900, kada se prozvala provincijom Kranjskom (Carnioliae). God. 1919. nazvala se provincijom Slovenije. Cfr. B. PANDŽIĆ, *Historia Missionum O.F.M.*, vol. IV, Romae 1974, 116.«

⁶M. Bogović, *AGATIĆ, Ivan Krstitelj (Agafić, Agalić)*, Hrvatski biografski leksikon, Zagreb 1983. Literatura može biti korisno dopunjena djelom P. Gauchat, O. M. Conv., *Hierarchia Catholica medii et recentioris aevi ...*, Patavii ²MCMLX, str. 309, bilj. 6: »Nomin. ut supra (AC 15 f. 78, tj. 17. lul. 1617); in oppido Fluminis (*Fiume*) nat., aet. 47 an., pbr. O. E. S. Aug., theol. mag., iam provincialis provinciae Styriae et Carinthiae (AM 98 f. 490); str. 380: »M(ense) Apr.–Maiō 1617: Pro 'Ioanne Bapt. Agatich', O. E. S. Aug., n. 5: 'eccl. vac. a d. 21 Iul. 1616 per mortem "Vincentii Martenae", qui tantum per 20 dies resedit in dioec. Segnien. et i patria sua ob., et post Marcum Antonium de Dominis, indignum archiep.um Spalaten., qui antea fuit eccl. ae Segnien. admin., nullus ep. fuit in residentia.'« (Posljednja bilješka potječe iz procesa koji su bilježili »apostolski nunciji« na bečkome carskom dvoru.)

Kongregacije za širenje vjere da se tiskara osnuje na Rijeci, uzrokom su da Glavinić odustaje od pothvata i puta u Rim i da to prepusti svomu redovničkom subratu Rafaelu Levakoviću.

Ono na što želimo upozoriti činjenica je da se nakon otprilike sto godina na Rijeci ponovno pokušava osnovati domaća tiskara, neovisna od venecijanskih i uopće talijanskih tiskara s jedne strane, i bečkih, dakle njemačkih, s druge. To je tim značajnija činjenica ako znamo da je većina liturgijske i pastoralne literature tiskana ili u Rimu, osobito od kraja 16. st. i to pretežno za krajeve pod Venecijom i za Bosnu koja je bila (i još službeno jest) misionarsko područje, ili u Beču, ili u tiskarama kontroliranim od Beča, za krajeve pod Austro-Ugarskom. Uloga biskupa Agatića, kao čovjeka crkvene hijerarhije, morala je u svemu tome biti velika.

Levaković, kao što rekosmo, posvećuje svoje tablice Agatiću »Cesarovu i Kralevu vičniku, č. Biskupu Seńskomu, i Modruškomu, i preslavnoga Naroda i Ezika hrvatskoga Zercalu svake kreposti skazivajućemu«, ističući tako na neposredan način i Agatićeve zasluge za hrvatski jezik.

Ipak, sam povod da Levaković otisne tablice bio je najvjerojatnije njegov put u Beč i Senj »želeći da postane biskup«. ⁷ Na to da ishodi vlastito imenovanje biskupom, po svoj prilici potaknuo ga je fra Mihael Kumar, u to vrijeme generalni delegat za franjevce u austrijskome carstvu. Prije toga Kumar je bio provincijal Provincije Bosne Hrvatske i, kao i Levaković, definitor Reda. ⁸ Levaković se nadao da će se senjski biskup Agatić odreći biskupske časti u njegovu korist, budući da ga je dočekaao vrlo svečano, uz zvonjavu zvona i pucanje mužara i topova. ⁹ Sam

⁷Vj. Štefanić, LEVAKOVIĆ, Rafael, *Enciklopedija Jugoslavije*, JLZ, Zagreb 1962, sv. 5., 521.

⁸B. Pandžić, *nav. čl.*, str. 101, bilj. 91; P. Gauchat, *nav. dj.*, str. 150; Kumar je kasnije imenovan biskupom grada Chrysopolisa u Arabiji i postavljen pomoćnim ljubljanskim biskupom; str. 378: [Za biskupiju Novae (Hercegnovi)] – »D(ie). 17. Nov. 1638: Pro 'Michaele Chumar' seu 'a Chumberg', O. M. Obs., ad eccl. Noven. nomin., n. 30: 'in oppido 'Gargar' in comitatu Goritien. nat., aet. circ. 40 an., in ord. pbr. Posonii in Hungaria 13 Ian. 1617, O. M. Obs. definitor gen., min. provincialis Bosniae, Croatiae et Carniolae, ac Germaniae comiss. gen., 12 Nov. 1638 nomin. ab imperatore.' Formato novo processu pro Michaele a. 1639, ipse fit ep. Christopolitan. et suffr. Labacen. 3 Oct. 1639; cf. Christopolitan. « I ovo posljednje je iz procesa bečkoga nuncija. Kumar je, dakle, bio najprije od cara imenovan biskupom u Hercegovome, ali je brzo iza toga imenovan i potvrđen od pape biskupom u Chrysopolisu i pomoćnim biskupom u Ljubljani. Slično se dogodilo i s Levakovićem i njegovim imenovanjem za smederevskog biskupa od strane cara.

⁹B. Pandžić, *nav. čl.*, str. 101, bilj. 93; E. Fermedžin, *Listovi o izdanju glagoljskih crkvenih knjiga i o drugih književnih poslovih u Hrvatskoj od god. 1620-1648*, Starine JAZU 24 (1891) str. 26, br. 27: »Se le speranze non mi ingannano, per quanto ho potuto *scorgere* da lui, ha in animo *rinontiarli il suo vescovato*; facci Iddio quello, che è meglio per la salute mia. L'honor, che mi ha fatto, è stato fuor d'ogni mia spettativa, perchè mi ha fatto ricever con *la croce*, sonar le campane e sbarrar sei pezzi d'artigleria, oltri falconetti e mortaletti; del convito e banchetti non dico altro perchè son rimasto confuso.«

pak Levaković nosio je sa sobom »tri glagoljska misala da ih daruje caru Ferdinandu III. i nadvojvodi Leopoldu«. ¹⁰ Za Agatića i njegove svećenike, prema vlastitome pismu, donio je deset *Direktorija*, odnosno *Ispravnika*, djela koje je iz latiničkog prijevoda Š. Budinića transliterirao u glagoljicu i tiskao g. 1635. ¹¹ Iako to ne spominje, nije isključeno da je tom prilikom na dar biskupu Agatiću donio i spomenute glagoljske kanonske tablice. Posveta je naime, tako svečana da priliči svečanosti koju mu je priredio Agatić. Treći razlog tiskanja tablica moglo bi biti Levakovićevo nastojanje da opravda provedenu »rusifikaciju« i da tablicama olakša upotrebu misala. Svećenici, naime, nisu bili zadovoljni novim misalom i jezikom kojim je tiskan. ¹²

Levaković je u Senj došao negdje početkom travnja 1637. pa su tablice bile otisnute vjerojatno prije toga vremena. Teško da ih je tiskao kasnije, jer je bio zaoкупljen sasvim drugim poslovima. Car Ferdinand III. imenovao ga je smederevskim biskupom i Levaković se nadao da će papa potvrditi to imenovanje. To se, međutim, nije dogodilo, nego je dobio novi nalog da putuje u Vlašku i Bugarsku, ¹³ a tiskarskim poslovima ponovno će se vratiti tek četrdesetih godina radi uređivanja i tiskanja brevijara. Imenovan je ohridskim nadbiskupom pošto je završio posao oko izdavanja brevijara, 1648. godine. ¹⁴

Opis i sadržaj tablica

Signatura: Stamp. Chigi II 1080 (int. 87)

Pripada, dakle, nekadašnjoj knjižnici obitelji Chigi koja je g. 1922. prenesena u Vatikansku knjižnicu. Vlasnici i bibliotekari te knjižnice pokazivali su zanimanje za orijentalnu literaturu što dokazuje i veći broj djela tiskanih u slavenskim jezicima i u

¹⁰B. Pandžić, *nav. čl.*, str. 101, bilj. 92.

¹¹E. Fermedžin, *nav. čl.*, str. 27, br. 27: »Havevo portato da dieci Directorij, poco ha mancato, che li chierici di Mons. di Segna non habbino dati a certi di Fiume, li quali furono primi a chiederli, et io li diedi a quelli con prometter anco a questo altri, che li farei venir d'altri.« Za bibliografski opis *Ispravnika* vidi u TAS, br. 111.

¹²Usp. Vj. Štefanić, *Glagoljica u Rijeci*, Zbornik »Rijeka« (i poseban otisak), Matica Hrvatska, Zagreb 1955, str. 413.

¹³B. Pandžić, *nav. čl.*, str. 101–104; P. Gauchat, *nav. dj.*, str. 380: Za Smederevsku biskupiju: »Samandrien. – M(ense) Mart. 1637 – m. Apr. 1638: Pro'Raphaelē Levakovich', O. M. Obs., n. 59: 'nat. in oppido Jaschensi dioec. Zagrabien., theol. lector.' D. 28. Oct. 1637 'eccl. vav. a 6 mensibus per ob. rev.mi Tonchi, quia audivi ab illis, qui epum. mortuum viderunt' (testim. Michaelis Radelchich, nob. Bosnen.).« (Izvjestaj iz bečke nuncijature.)

¹⁴B. Pandžić, *nav. čl.*, str. 108–110; P. Gauchat, *nav. dj.*, str. 67.

sva tri pisma, koja se nalaze u fondu Chigi.¹⁵ U rukopisnom fondu Chigi nalazi se i dio već citirane dokumentacije koju je izdao E. Fermedžin (sign. *Chigi N I 2. i 3.*). (Bilo bi zanimljivo proučiti djelatnost i zanimanja knjižničara iz tog razdoblja i sam svezak 1080, budući da se radi o »umetku« br. 87.)

Veličina lista: 41 x 34 cm.

Potrebno je istaći da se cijeli, vjerojatno ovako predviđeni, sadržaj tablica nalazi na *jednom* listu. Kažem »cijeli«, iako je možda nepažnjom ili zbog uštede prostora izostavljena molitva »Deus, qui humanae substantiae ...« koja se izgovarala prilikom miješanja vode i vina. U to vrijeme tiskala se obično jedna tablica; tek krajem 17. st. ustalit će se tiskanje triju tablica, središnje, lijeve i desne, već prema molitvama koje je svećenik izgovarao na odgovarajućoj strani oltara.¹⁶

Slova: otisnuta su crveno i crno, u tri veličine od kojih je jedna u službi inicijala. Uz manje razlike podudaraju se sa slovima upotrebljavanim u Misalu iz 1631. Dio bi mogao biti baš iz tübingenske tiskare: poznato je, naime, da je Propagandina tiskara upotrebljavala glagoljska i ćiriljska slova različite provenijencije, ne samo tübingenska.

Ukrasni elementi: raspoređeni su tako da uokviruju tri okomita polja teksta i ispod njih, po cijeloj širini lista otisnuta posvetu. Ti elementi dijelom također odgovaraju onima iz Misala (npr. inicijal na str. 19). Kao što je bilo uobičajeno, u sredini je gravura s euharistijskim motivom posljednje večere.

*Posveta i tiskarske bilješke:*¹⁷ »Prisvitlomu, i vikovičnoga spomenutê dostojnomu Gospodinu, G(ospodî)nu IVANU BATIŠTI AGATIĆU, Cesarovu, i Kralevu vičniku, č(asnomu) Biskupu Señskomu, i Modruškomu, i preslavnoga Naroda, i Ezika hrvatskoga Zercalu svake kreposti skazivajūćemu. Gospodinu i Otcu svomu. O(tac) F(ra) Rafail Levaković, Malobratac Reda svetoga Frančiska, dariva i poklanê, iz Rima Tiskopisom S(vete) Skupščine Razmnoženja Vire, č. h. ŷ. ž. (= 1637).«

¹⁵Usp. J. Bignami Odier, *La Bibliothèque Vaticane de Sixte IV à Pie XI. Recherches sur l'histoire des collections de manuscrits avec la collaboration de José Ruysschaert, (Studi e Testi 272)*, Biblioteca Ap. Vaticana, Città del Vaticano 1973, str. 262.

Za neka tiskana djela u fondu Chigi usp. TAS br. 59A – 60; ta djela prešla su iz heidelberške biblioteke Palatina koja se danas kao fond nalazi u Vatikanskoj knjižnici (usp. T. Mrkonjić, *F 6.2 Slawische Bücher als Geschenk des Matthias Flacius Illyricus*, u katalogu izložbe *Bibliotheca Palatina*, Textband, Heidelberg 1986, str. 409); br. 108, 109, 113, 121, 122 tiskani su u tiskari Propagande, a br. 146 i 149 u drugim tiskarama, ali po narudžbi Propagande.

¹⁶Usp. A. Badurina, *Kanonske tablice, Leksikon ikonografije liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva*, Zagreb 1979, str. 320.

¹⁷Transliteracija je izvršena prema: **Ź** = i, **ꝥꝥ** = j, **ꝥ** = ĉ, **l** = b, **h** = ê, **ꝥ** = jū; ostalo je nepromijenjeno: ‘, ‘, ‘.

Navedena posveta s tiskarskim bilješkama karakteristična je za tablice, budući da ostali dijelovi ne predstavljaju neko posebno djelo, nego jednostavno reprodukciju nepromjenjivih dijelova mise i to radi očuvanja dotičnih listova u misalu i radi mogućnosti čitanja i na stranama oltara.

Da bismo mogli donijeti neke zaključke, usporedili smo najprije izvor, tj. rimski latinski misal Pia V (= RM), zatim, kronološki dalje, Levakovićev misal (= LM), njegove tablice (= LT) i Juranićeve tablice (= JT) služeći se Krumingovim izdanjem.¹⁸

Jezik LT uglavnom odgovara jeziku i pravopisu LM. Poznato je da je rusifikacija u LM provedena u manjoj mjeri nego kasnije u Brevijaru (1648), koji je spremao odmah nakon misala. Značajka jezika LM i LT jesu mnogi kroatizmi, kako je to opisao A. Kruming.

Karakteristična je i upotreba znakova $\bar{\text{r}}$, za umekšavanje postavljenih iznad »l« i »r«, te upotreba »okomite crtice« za »meki« odnosno »tvrdi znak«. Upotreba svih tih znakova ni u samom LM kao ni u LT nije uvijek dosljedna. U odnosu na JT primjećuje se različita upotreba »e« i »jata«: gdje je u LM ili LT »e« u JT ponekad nalazimo »jat«.¹⁹ Paštrićevo izdanje misala (1706) ne pokazuje većih novosti u odnosu na LM, budući da se uistinu radilo o »drugom« izdanju.

Usporedba RM i LM pokazuje da je latinski tekst služio kao predložak za često doslovni prijevod; to je još očitije usporedimo li sam raspored rubrika i teksta u izvorniku i prijevodu. Ostaje pak neizvjesno koliko su glagoljski misali hrvatske redakcije, koje je Levaković sigurno imao na raspolaganje, utjecali na njegov jezik.

Primijetili smo da u prvome stupcu LT, između 2. i 3. teksta nedostaje molitva pri miješanju vode i vina, RM: *Deus, qui humanae substantiae ...*, LM: *Bože, iže človečkoga sučastva ...*, te da su svi ostali tekstovi otisnuti na LT. U JT, u prvom stupcu nedostaje Ivanov prolog (Iv, 1, 1-14) i spomenuta molitva; u trećem stupcu JT nedostaje molitva pri pranju ruku, odnosno Psalam 26 (25), 6-12. To nas navodi na zaključak da je LT tiskana kao jedna tablica, a JT bi trebala biti otisnuta na tri tablice, budući da se Ivanov prolog čitao na lijevoj strani oltara s posebne tablice, a *Deus, qui humanae substantiae ...* i Psalam 26, 6-12 na desnoj, također s posebne tablice.

JT su opremljene mnogo svečanije, s likovima sv. Jeronima (kako je to uočio A. Kruming) i najvjerojatnije, sv. Metoda. Sv. Jeronim je prikazan sa za njega tipičnim ikonografskim elementima, u pustinji, s križem, simbolima meditacije i lavom,

¹⁸Za RM može se slijediti upotrijebljeno izdanje u nav. čl. A. Kruminga ili bilo koje »juxta typicam«; uspoređivao sam primjerak LM iz knjižnice Staroslavenskog zavoda u Zagrebu.

¹⁹Usp. Vj. Štefanić, *Glagoljski rukopisi Jugoslavenske Akademije*, I. dio, JAZU, Zagreb 1969, str. 17-18.

simbolom pustinje i grbom njegove Dalmacije; sv. Metod s mitrom i biskupskim štapom. Jeronim se, naime, smatrao začetnikom glagoljskog pisma (littera hieronymiana, carattere di S. Girolamo), a Metod začetnikom slavenske liturgije na četvrtom »svetom jeziku«.

Prema svemu tome možemo zaključiti da je LM služio kao predložak za LT, i LT kao predložak za JT. Ipak nije isključeno da su sa samim LM bile tiskane neke oltarske tablice, jer LM na koncu mise ne donosi cijeli Ivanov prolog, nego samo početak.

Prema S. Ivančiću trebalo je biti barem dva ili više izdanja glagoljskih oltarskih tablica. On naime bilježi za A. Juranića: »... sljedeće [1764] godine dade na svietlo kanoničke tablice (Sacrum convivium), kojih je bilo i ponestalo ili se izmjenile s prostom hrvaštinom, što je žalio i zabranio Benedikt XIV.«²⁰ Ovo, kao i činjenica da su neke rubrike (npr. prva u drugom stupcu) iste u tablicama, a različite od onih u misalima, daje naslutiti da su prve tablice služile kao predložak kasnijima.

Sažetak

Autor prikazuje, pored Juranićeva, drugo poznato izdanje glagoljskih kanonskih tablica koje je izdao R. Levaković (Rim, Propaganda Fide 1637, dim. jedinog lista 41 x 34 cm; jedini poznati primjerak čuva se u BAV, *Stamp. Chigi II 1080* [int. 87]). Levaković ih je tiskao povodom puta u Beč i Senj početkom 1637. i posvetio senjskomu biskupu I. K. Agatiću. Tada se nadao da će se Agatić odreći biskupske časti u njegovu korist. Radi se o *jednoj*, ali necjelovitoj, tablici, budući da nedostaje molitva pri miješanju vode i vina: Bože, iže človečaskago sučastva ... (Deus, qui humanae substantiae ...). Uspoređujući tekstove i rubrike iz latinskog predloška, tj. rimskog misala Pia V (= RM), Levakovićeva misala (= LM), kan. tablice iz 1637. (= LM) i Juranićevih tablica (= JT), autor zaključuje da LT zadržavaju jezik i pravopis LM iako se opaža nedosljednost u svakome od samih djela; da je RM služio kao predložak za često doslovan prijevod; da su JT kao svečano izdanje morale biti otisnute na tri posebna lista; da su služile kao predložak kasnijima.

²⁰ *Povijestne crte o samostanskom III redu sv. O. Franje po Dalmaciji, Kvarneru i Istri*, Zadar 1910, str. 186; usp. *Benedicti XIV. P.O.M. Opera omnia*, Tomus XVII: *Bullarium*, Tomus III/2, Prati 1846, XLVII, § 18, str. 255: *Bulla ad Missionarios per Orientem deputatos*, izdana 26. VII. 1755.

Summary

THE GLAGOLITIC CANONICAL TABLE OF 1637 A Contribution to Levaković's Bibliography

The author describes the other (the first being Juranić's edition) well-known edition of Glagolitic tables published by R. Levaković (Rome, Propaganda Fide 1637, page dim. 41 x 34 cm., the only known copy is preserved in BAV, *Stamp. Chigi II 1080 /int. 87/*). Levaković printed the tables before his journey to Vienna and Senj in the beginning of 1637. and he dedicated them to I. K. Agatić the bishop of Senj. At that time he hoped that Agatić would renounce the bishop's position in his behalf. The edition consists of only one table which is incomplete as it lacks the prayer said during the mixing of water and wine: *Bože, iže človečkaskago sučastva ... (Deus, qui humanae substantiae ...)*. Comparing the texts and the rubrics from the Latin protograph, i. e. the Roman Missal of Pio V (= RM), with Levaković's Missal (= LM), the Canonical tables of 1637 (= LT) and Juranić's tables (= JT) the author concludes that LT preserve the language and the orthography of LM although both works show certain inconsistencies. RM served as the protograph and was often literarily translated. JT was s deluxe edition and had to be printed on three separate sheets. The first tables (LT) served as a protograph for later editions.

Izvorni znanstveni članak

Primljeno: 17. veljače 1988.

Autor: Tomislav Mrkonjić

*Samostan franjevac konventualaca,
Zagreb*